

Jánk Károly
Álom a nyomokban

Versek

Mentor, Marosvásárhely, 1994.*

* Az alapkiadásnak a szerző által javított változata, két szövegbeli módosítással. Ellenőrizte a szerző.
A kötet felépítése: 7 ciklus 2 keretvers között.

TARTALOM

(Majd rés támad...)

TABLÓK

Zuhanás

Ez a nyár

Emlék

Reménytelen

Alkony az alsóvárosban

A farizeus

Szépség eretneke

AZ IDŐ RÁCSAIN

Félelmeim

kétszerkettő

Feed-back

Tavaszi kérdés

Az üldöző

Mementó

A gyerekkor vége

Rekonstrukció

A másik

A találkozás

Egyszer emberek közé viszlek

SÖTÉT ÁHÍTAT

Az árnyak természetéről

Sötét áhítat

Az ítélet

A látogató

(Néha színültig...)

FRESKÓK EREDŐ KÖNNYEL

In aeternum...

A Ház

Harangok

A változás

Rekviem

ÉGI SZEMMETSZETBEN

Vadludak

Élünk

Strófák

Tárgyak

Formák

Ólomkatonák

TÜKRÖZÉS

Nagyítás

A távolodó

Tükrözés

A LÉT BŐRE ALATT

(Amikor tört emel az alkony...)

Az a folt

Adalék egy nem(?)létformájához

Bekötött szemmel

A varázsló

A lét bőre alatt

A megkövült Buddha

Finom és erős

Az ünnep

Egy moldvai útról

A jósnő álma

(Álom a nyomokban...)

*Majd rés támad az éj-gubók falán,
s jönnek bozótban bujdosott szavak,
előntenek, akár az óceán,
és kényszerítnek: nyelvedre harapj,*

*mert képtelen kimondani szó amit
mögöttes, rejtett jelentés sugall,
mely értelemben mint repesz hasít,
és önmagába vissza is zuhan.*

*És rájössz majd, hogy minden vers csalás,
mert megidézni nem tud szótlanul,
a kicsikart időtlen utalás
a sorok közti néma térbe hull.*

*S az ismeretlen földrész hajlatán
magába zárul minden szó - talány.*

TABLÓK

Zuhanás

szomjasan lerántják a levegőteret lehullik
róluk a szárnyuk ahogy a buta pihék ahogy
testetlen zuhanásuk mintha a kendőzet-
len kékség felé kitárt ujjbegyek el-
rendezhetnék még a görcsös görbü-
leteket vakító fénnel lebegve
festik meg újólag a csendet
mint felgyújtott
néma filmtetekercsek s
mikor a tér bezárul
alájuk nem marad
utánuk más csu-
pán... csupán
szubtilis
ragyogá-
suk

Ez a nyár

Az indulásba csomagolva rég
a szem ikerpontjáig hajló messzeség...

A nap első sugarát
a hágókon kaptató bakancs
lelkes bőrére rásimítja.
Tüzéig terjed a hang.

A köd felszáll,
a hegyek lépnek tovább,
alattuk állok és nézem, nézem
ezt a moccanatlan vonulást -
kivont karok fesztávolságát
festi minden mozduló faág;
amott meg a kacskaringós ösvé-
nyek millió jelzést küldenek,
hogy közelebb hozzák az évszá-
zados lépteiket, melyeket szá-
munkra ismeretlen rendeltetéssel
valakik az égre bíztak s amit
husángok szikár húsába írnak
a papírból gondosan kivágott kezek...

Mialatt a nyár sugaras ágseprűjével
tisztító nyomokat hagyott a mélyben
az ég tűzforró tengere feldőlt.
Ki itt volt, látta, s most megy tovább.
Szemei helyén ezüstös vászon:
patakmederben ingolák.

Emlék

A szombat esti nyár üres papírként le-
terítve végig a városon, rejtve neszez
rajta az éj mint szemétben turkáló ö-
regasszonyok, macskaköveken karmolász
előrevetett szemmel városterek szél-
fújta arcán, s elindul valamerre - át,
ismeretlenül, és olyan esélytelenül, mint
utak porában térdelő ráncos esőcseppek,
s csak emléke leng, mint egy lobbanó
könnyecsepp, mint egy lassan változó perc
mely jelen van még, akár a csillagokról
most lehámló ég
s valahol a jelzőbóják őszre váltanak

Reménytelen

Dugába dőlt szavak siralomháza
bújtatva betűk címerébe.
Áttört fény-relief az éjszakában.
Esőben ázó portölcsérek.

Alkony az alsóvárosban

Az alsóváros langyos fényei
elfüggönyzik a rácsos testű fákat.
A járókelők utolsó léptei
vagy háromszáz éve már, hogy erre jártak...

A mutatók a mélybe tartanak,
a folyó hosszú teste mint a kámfor,
az idő benőtte házfalak alatt
eltömődnek az utolsó árkok.

Ide már biztos, hogy senki sem követ.
A vízbe mártott minden gondolattal
az alsóváros alvó homlokán
átsistereg és kialszik a nappal.

A farizeus

Fodor Kálmán emlékére

Véglegesítetted, ami még hátravolt. Egy-két ecsetvonást. Rég elfordultál a vegytisztított farizeus arcoktól, csak a fák, a fák, mint fénylő kupolás szalagok, vagy mint harántcsíkt izmok - a természet inai. Örök körforgás parányi részei föléd nőnek a térben. Általad is általuk a kifejezhetőség határai. Napraforgók izzó korongjában és nárciszok tűztáncában farizeus arcaid forognak, égnek, forognak égre. Már semmi sem lehettél kifelé a világnak. Tudtad, hogy a magadra zárt külső burkok sorra meghasadnak, mert tépett belülről a felfokozott vakság. Aztán mint esőfelhőkben, a felgyülemlett pólusok mozdulni kényszerültek. S a tó: vijjgó madarak, és a szemeddé formálódott nappali látomás, majd fény... fény, sisteregve kialvó nyilak, felhődárdák, translációs vonalak és a szertelen, mindent elborító lüktetés... Vér és csillagpor letisztult hamuja zúgó szelek szünetlen áramlásában. Nincs szükséged többé magadra, aki voltál. Kész egész minden születés. S íme, a tó nyugodt - a való világ. A vászon kifeszítve. Az utolsó feltámadás volt ott a parton a halál.

Szépség eretneke

Vegyünk egy tetszőleges, nemrég elhagyott szobát. A szobában megrekedt cigarettafüst, az egy helyben izzani látszó szemcsés, ezüstös sávok. A szőnyeg bolyhai közt viszont semmi sincs jelen. A látvány szétpergő harangjai, a csörrenő üvegcserepek nem jutnak el odáig. Egy karosszék bizalomgerjesztő szomorúsága, elhagyatottsága. Majd a kéz következik, amint átsuhan a fal mentén elhajló bútorok felületén. Nem hagyhat rajtuk nyomot, sem csillogást. Kívül a kajla hold az ablak érintésétől behegedt utcásonkkal. Képkeretbe helyeződik az arc is, a tetszés szerint előtérbe állítható horgas orral. A szem nehezeke a pillanat törtrésze alatt honos, megkapaszkodik mindabban, amit lát. Végül a száj nehezen elemezhető körvonalai, amelyek mintha elnyelnék a szemközi tükörbe ütköző éles vilanásokat - a körbelendülő zseblámpa fényét. A kép kétségtelenül megörökítésre érdemes, de csak egyvalaki van jelen: a betörő. És ő most munkához lát.

AZ IDŐ RÁCSAIN

*aranylik erdő körbe-körbe
a gaz inálnak fürge évek
közben olajág meghimbál a
szél indulnál te is de csak
mint a rég falrásbe ágya-
zott balladák harkály kopá-
csol rán-ci-gál*

Félelmeim

1.

Fellocsolt, ájult kis gesztusok
visszeres porondján felbukok.
Sarkamon parányi sebhelyem:
lélekké zsugorít a félelem.

2.

Eláll a perc, akár a szívverésem
a csőd lélekkel határos limbuszán.
Testembe takarom, s minden félszem
kirügyezik a semmi ágbogán.

3.

Szavak őserdejében járok,
szabad szavakat inhalálok.
Egy napon rámbukkannak
a korbácsos szóidomárok.

kétszerkettő

lennél valami futár mintha
a nap is kétszerkettőre sorjázna
elmondani sem muszáj
cipőd húzod a kaptafára

*

ismerlek
te vagy ki minden évben
a fűvel serken legyintsz
húrokat húzol át a versen
jönnek
s megint csak telelsz
lelegetlen

*

zsíros az élet morzsalékja
húsos elefánt árticsóka
nem kell úgyis csak csuklasz
a sóra „pácoltan tegye el
jó lesz a kézfogóra” ráhagyod
ragyog az ég nagy kirakatboltja

*

eleinte mindenki várja
lobog az élet mozivászna
mígnem aztán a hajhagymákra
ezüstös színben csurrant az idő
szamovárja

*

a vasutas míg a jelre várt
a füstté koptatott állomást
a szivartárcádba zártad
most bokáig járva csörömpölsz
a törött éjszakában

*

tikkadt mint egy
leszerelt vízcsap
italért menne a
holdra is csak
valami billen a
földre löttyen
hosszan csengetnek
ajtót nyit egy
dobozolt sörben

*

ablaka nyílt a sasszemű égnek
követ fúj rád lehel magadra ébreszt
inasai a feledésnek ilyenkor veszik
a szemmértéket ha reccsenve törsz
meg mint egy szem dió
és szemed sarkát belepí a só

*

színhely ősszel
sarokban szűrten
szuszorgó páfrány
levelet gyökeret
visszaszámlál

*

az idő lassan a semmibe gázol
amíg a partján likacsosra ázol
mert bizony eső jön télre nyárra
és bőven kiosztja szemre szájra
fröccsen a sár szotyós naspolyája

*

figyelsz
a szél is távolabb van
borostás arcú megmosdatlan
s az ajtót is úgy csapja be
mint kinek semmi egyebe
fűzfánfűtyülő káromkodásnál

*

szöknél már mint egy középkori táncszó
míg szükségtelen fölösleged méred
mely fűsthöz kötött szabadságra láncolt
magamagától csömörlik a lélek

*

dörög az égből aranyszín nektár
csuromra telt vagy akár egy őszi
kaptár s nem is az eső a rozsda
ver már ha mint a szálfák
vizenyős lábbal átdöcögsz a vártán

*

estenden
mikor az ember is elpihenne
jönnek fűtyülnek az ajtóra vernek
mintha a sírből s most visszajárna
bodzasíp süketül az éjszakára

Feed-back

Nem tudom, volt-e pillanat,
mikor mosolyod harcra készen
betájolta az arcomat,
mielőtt még a tájba léptem.

Nem tudom, sok volt vagy kevés,
mikor határaidon állva,
szétfolyó létem tengerén
körvonalaid körém zártad.

Szavak útszéli jelmeze
vállamra vetve felparázslott,
mondatok csillagrendszere
fogaim alatt egyre vásott.

Nem tudtam vinni sorsodat,
nem nőtt ki új remény szememből,
az átitatott gyolcsokat
letépni felsebzett kezedről.

Feltörhetetlen lett, kemény
az éj szemedben, mint a gyémánt,
térképem zsiliprendszerén
elzáródtak a szavak némán.

Olyanná lettél, mint az érem,
melyhez feldobott sorsom mérem.

Tavaszi kérdés

az empire state building egy
tavaszi nyitvafelejtett ablakán
hány ezer életem kering figyel
hány ezer elvesztegetett vak virág?

Az üldöző

Ravaszra görbülő tömpe ujjak -
így fedí el előlem a valót.
Szándékok forgópisztolya. Vaktöltények.
Egyikkel egyszer eltalál valahol.

Mementó

Az elhalasztott vallomások éjszakáján
egy szőnyegként felgöngyölített mosoly
amint kérdőjellé görbül,
és többé nem válaszol.

A gyerekkor vége

A játékkoszorúkat helyükre rakom.
A feledés vize. Kezeim mosom.
Angyalok arca a töredezett égen.
Életük nincs több. A halálukat élem.

Rekonstrukció

Először a várótermek zsivajába szótt arcot,
majd a ventilátorok szabdalta érintéseket.

A túlról nagy súlyzókkal bélelt,
vállra gyűrt, kiszikkadt szövetet.

A szemgolyó uszadékát az égen,
könnyű körvonalait - vízjelek.

A ráncok mögé vont homlokot,
az olcsó rakodószinteket.

Egy vonással elintézhető minden -
a súlytalansággal gyakorolt képzelet.
És végül rajzold be a zúgó fák közt
a törzsről leváló két kezéd.

A másik

Szememmel látnék, lábammal
járnék, ha volna. Szirmokba
tekerten nincsen vázam. Szél
kél. Összehajlok a fákkal.

Emlékszem, a kéz varázsa.
Ahogy egy-egy lendülő ecsetvonása
vonzott volna vissza a mába.
Kápráztam, mint a szem csodája.

Most egy bogár szárnya a tér.
Alatta megkövült sosemvolt
emberi tájam. Még vagyok.
A puszta elvonatkoztatásban.

A találkozás

Egy téli fénykép az asztalon.
Egy hároméves gyerek.
Egy háromdimenziós világban.
Úgy tűnik valakit keres.

Valakit keres a jövőben.
Valaki keresi őt a múltban.
Talán mindkettő én vagyok.
Talán útjaink találkoznak,
s a fénykép furcsa telébe jutva
az idő eljátszik velünk,
a csupasz ágak közt majd látni
lombtalan, lepusztult terünk,
amikor ő már rég halott.

S már nincs erőm feltartóztatni
az orozva hulló pelyheket.
A láncon vontatott csúszós éjben
így, utólagosan - temetkezek.

Temetkezek és nézem mindig -
egy fénykép hever az asztalon,
egy háromdimenziós télben
havazó léptek közt valahol.

Egyszer emberek közé viszlek

A szirtekre festett alkony
zátonya mögött a nap kimúlt,
álmos köpenyét leterítve
az éj a tájtalan avarra hullt.

Az emberi helyek messze vannak,
már öntörvényű lett a látás,
az ösvénybe taposott gondolatokkal
mind mélyebbre húzlak a föld falán át.

Századok csuszamlós átjáróin
néha rezzelve meg-megállunk,
az idő összekulcsolt kezünkre téved -
bilinesként hordjuk barbár foltját.

Bőrünk alatt sós emlékek íze,
még moccanatlan a sötét,
de távoli arcok törmelékét
már pórusainkhoz csapja a szél.

Egyszer emberek közé viszlek. Fények gyúl-
nak majd, és szőnyegként eléd gurul a távol.
Akkor menj s felejts el mindent,
ami súlyos, süllyedő éjszakánk volt.

SÖTÉT ÁHÍTAT

*A költészet nem más, mint belő-
lünk fakadó cseppjei valaminek,
ami megfoghatatlanul körülzár...*

Az árnyak természetéről

Mikor besötétedik, a fal felé fordulnak, és csak ritkán üzennek fel az alvilágból. Bár ez a kapcsolatuk bizonytalan. Ösztönösen összeolvad bennük a rend fogalma valami félelemmel. Tér és idő viszonylatában ha felszíkraztatnánk őket, ellobbannának, mielőtt bárki megmelegedhetne a közelükben. Emiatt esténként rendszerint vattával tömjük be a fülünk, hogy ritkábban ismerjük fel begörbült tereiket.

Valaki meztelen talppal járt közöttük. Most, hogy megtért, szavai úgy hullnak elénk, mint száraz, egymáshoz koccanó jégdarabok egy üres pohárból, amelyen senki sem hagyta ott az ujjlenyomatát.

Sötét áhítat

Kun Árpádnak

1. Mennyi mítosz, mennyi jelkép bomlik ki a halál súlyosan omló rítusaiból. Alkonyok jönnek így, fák lombjai az éji árnyakat magukhoz vonják és vér keveredik a vak mezők felett keringő szagmintákkal, melyeknek sosem volt közük a virágokhoz.
2. A harcosok furcsa szomorúsággal tekintettek a messzi vándor ráncos, tűz fölé görnyedő arcába, amikor az az időről beszélt nekik, mely feneketlen és végeérhetetlen, mint az istenek oltárai előtt lobogó gyász. És a lángok közt látták eljövendő önmaguk, amint kifeszített karral az ég felé zuhannak.
3. Egyetlen időpillanatnyi vászonra vetített árnykép: milyen tiszta és megmásíthatatlan a rettenet! A szemben tükröződő gazdátlan mozdulat, amint

kétségbeesetten próbál közelíteni valami felé, megragadni valamit, ami rajta kívül sohasem létezett.

4. A jósok, egyedül ők, kik a sokezer-nyi végső pillanattal szembenéznek. A számukra folyton egy helyben gyűrűző jelen mélyén ott lüktet a szem, mely a pusztulás nem múló jeleit ontja. És sejtik már, hogy valamely isten önnön világa nélkülözhetetlenségétől megcsömörlőben rendelte mindenek fölé a halált.
5. Semmi sem örök, ami él, de valahol megmarad minden mozdulat. Épségük az idő futamában szabad térségek belső rendjére figyelmeztet. Szem és fül nélkül is látni, hallani. Vigyázz, a szavak oly törékenyek, akár a csodák, míg fölöttünk körözve ráhangolják maguk a semmire.

Az ítélet

A hátszág felől mindig siváran fúj a szél. A feltöredezett tájon makacs léptekkel törtetnek át a felhők. Egy férfi jár erre, valamit keres, talán a gyerekkorát. De a keresés pillanatában rájön, hogy végleg elfeledte a diólevelek szí-
nét, az ízek labirintusát, ahol annyit bolyongott egykor. Eszébe jut, hogy utazásai során sokezer arccal találkozott, mind megannyi rovátka, lakatlan izzású heg az életfa mindkét oldalán. Szavai-
ból akkor még nem rakott gúlát, hogy bevallja, a fénytörés száz esztendejében valójában semmi sem történt. Délre dél, napra nap így telt. A nagy, száradó ég alatt most még egyszer számba vesz mindent: az elmosódó tereket, a föld kékülő ütő-
rét tapintó kezét, majd sorra a vízrebocsátott, megáradt mozdulatokat, melyeknek mindegyike önnön párálló pillanatába zárva - immár ép egész. Aztán a tó tükörsima felületén meglátja a lehul-
ló arcot is, az arcot, melynek felfedésre ítélt tá-
voli tájain hangtalan felfut egy zöld forradás. Reméli, ezzel végleg elejtette titkát, önmaga íté-
letét, egy időből kirekesztett óriás számlapon.

A látogató

A bolond öreghez, akinek a valóságtól nagyon távol van a háza, sosem téved be vendég. Sötét bútorok között él, melyeket hiába látogatna a fény, hogy felcsatolja a kárhozat lomha angyalszárnyait. Szavai is elzárva, mint a titkos fiókok, melyeket hiába forgatna fel a tolvaj kéz, mert semmit sem találna. Valaki egyszer mégis járt itt, nem tudni mi dolga lehetett, talán a küzdők világából érkezett a bölcsesség vizébe merített lábbal, s a bedőlt sövények között egyszerre feltűnt a házfal. Ruhája égő sebhely, lángoló mező arctalan szenvedéssel... A padlót alig érintve jött be, mint a hosszú, szakállas esték, mint a tárgyak eszméletében bújkáló alkonyi homály. Egy darabig állt ott lehajtott, néma fejjel, mint aki felmentésre vár... S az öreg azóta gyertyát gyújt minden este, hogy kiszorítsa a sötétséget, és elképze-
li a szelíd ismeretlent, elképze-
li álmai alázatát, ahogy nap mint nap megszentelte a kenyeret (ó, azok a számára megszokhatatlan emberi helyek!), s ilyenkor kegyelet, valami tiszta illem szállja meg s körülindázza immár sokszorosan lassuló mozdulatait. És halála előtt még utoljára elképze-
li a jeltelen csendet is, azt a csendet, ami a látogató nyomában beszélt, amikor az tövisszoros fejjel a túli világba végleg visszatért.

(Néha színültig...)

Néha színültig telek félelemmel.
Ilyenkor, mint a borisszák a két-
fülű kulacsot szorítasz magadhoz,
és nem sejtéd, hogy a nyomunkban
fakadó forrás minden kortyával a
halál öntözi bennünk friss hajtá-
sait.

FRESKÓK EREDŐ KÖNNYEL

*talán csak síkok tolódnak el
szemünk kékjében fehér már-
ványkockák mint lagúnákon
hallgatólag dzsunkák erős el-
lenfényben horizontok tágu-
lása és szűkülése akár a pu-
pillák gyújtópontjai az arcba
pecsételve égve*

In aeternum...

Talán majd messziről ébredek,
hisz nincs már vér a lüktető sebben,
mint kereszt az úton térdelek,
szférák térzenéje szememben.

Kéz szorul, fehéredik a botra,
(valaki istenek helyett álmodik)
holterdők szárazsága roppan,
távolból párás, fűjtató harckocsik...

Kutyák torzsalkodnak. Mindent beborít
hűlő hamuja a szónak. Aztán

semmi. Eláll a bábeli hangzavar.
A nap mint küklópsz szeme az égen.
Előtérbe cipelem magam.
Megállok. Átnyújtom szívverésem.

A Ház

Balássy Csabának

Az ablak pár centis
végső homálya
a leplezett léptekkel
bélelt szobában.

Egy érzés
ahogy a széktől eltér -
zuhanva vág.
Derengve pislákol egy szentkép.

Szoba. De mintha más is.
Ólommáz pattog,
s mint feltúrt arcon a ráncok
futnak a stilizált rajzok,
s már nem tudni hová...
A nyomok kihúlnak közben,
és megáll az idő -
részekre szedhetően.

Áll. Ernyedő háttal
egy fogas. Aszályos fényhiány
van Isten lelkére várva
a tűnő transzparenciákban...

A dolgokból kilép a csend
mint billenő testű váza.
Egy mozdulat s darabokra hull
a lelkek élesre töltött háza.

Harangok

Az emlékek romfalán túl harangok
feketülnek a kihült templomok földjére.
A láb habozva ollózik, megáll,
hol Isten és ember különvált.

A felszabadult térségek nyomán
látni a rombadőlt égi emeleteken
gyűrűzve törtető létpikkelyeket...
Egy karnyújtással tettenérhető

a falak porladó véznasága,
s ami a roppanás után freccsenve
ráforrt a világ deszkaablakára:
az utolsó megalvadt harang.

A zúgás túlról jön,
viszonylag bemérhetetlen, és zajtalan.

A változás

Már én sem látom
a némaság falára hányt
hány hangfűzért tép szét
a létből nemlétbe görnyedő sötét.

A lángok hullámaiba költözött
szálló körülkarolásban
totem-jeleit a füst
zuhanva csapja fel a fákra.

Szétpattanó kráterekre tűzve
hiába nyomulna a kéz
az acélos gömbökbe zárt
parányi létkristályokért.

A kezdetektől különválva
új sorsuk nincs,
földdel vegyülnek el az árnyak.
Már vége. Amott egy domb kihülő váza.

Most zöld szemű esőre várok.
Eddig velük. Most hosszú vonallá
különvölök. S megindulok,
mint holtak alatt a lövészárók.

Rekviem

kísért még néhai lélegzése
az égi táblák levegőfalan
s úgy szakad be a teremtsre
a érintetlen magasság jogán

mint önmagából kivetített
forgácsai a létezésnek ahogy
beárnyalják a bádogereszek
fölötti köztes tereket

oly áttetszőn otthonosak akár
a földre terülő őszi fátyolok
százszorta több már a ködmarta kép
mint amit magából látni hagyott

s úgy vonz a teljesség felé
hogy közben nem is érzed
teremtő huzalmát az Isten időbe
révedt haldokló kézfejének

ÉGI SZEMMETSZETBEN

Vadludak

Nem láthatom a vadludak
szemét. A levegő réstelen
színezetébe fűrják fejük.
De túl rajtuk, a látás
erődítményeibe zárva már
velem süllyed és emelkedik
örökre belső terük.
Túl gondolaton, formán,
így van jelen a tartalom.

A többi csak belső izzású kényszer,
amikor röptükben megállnak,
és ránk zuhan fentről a fájdalom.

Élünk

Fémesen összecseng két fogaskerék,
Szuronyok hegye a törött csendhez ér,
A nyelv körül még lobot vet a szó,
A folyosókon támolgó hajók.
És egyhangúan felbúgnak a fák,
Gyümölcselhullajtó néma harsonák,
A kirakatok, kreppapír-babák,
Üvegbura alatti láng - tetszhalott,
Teáscsészékhez koccanó hajnalok -
Leszűrlik mind a keserű teát
A képzeletre hullott angyalok...

Földközi terek félemeletén
Élünk az Isten nyitott tenyerén.

Strófák

Egyszer rádfagynak a sötétes hegek,
Anyád jóságos köténye ellebeg,
A tompa hold hajló színekre hasad,
Magának akar akkor minden pillanat.

A kép csak ennyi, és könnyen meglehet,
Minden, mi kívül van, sérti a szemet,
Az időtlen füst közt terjengő máglya
Vacogatóan kétes lobogása.

És újra az éjben! kontúrok nélkül,
Szavaid is mind elhagyhatod végül,
S mint a föld körül megpihenő tócsák,
Reggelre áttűnsz az ég itatósán.

Tárgyak

Vermesser Leventének

A tér hirtelen nő meg,
ólmos erővel szorítja rám a fákat.
A földi dolgokra nem emlékszem.
Magamra gombolom a tájat.

A mozdulat két pózna közt -
túlméretezett testi támasz.
Elengedem a mozgó sorban
a vastagon bevakolt szobákat.

Nem út ez már, a levegőég,
valami húzó különjárat.
Kilengenek a kertkapuk közt
az utcahossznyi üres házak.

Így indulok - a tejfehér ég
kondenzcsíkja a lencsék alatt,
a millió élő csíra
a jövő boncasztalán maradt.

Égi bírák élik a titkot,
a világ kitakart teste lázad.
Innen már minden egyszerűbb lesz,
és jönnek utánam a tárgyak.

Formák

A palánkra vetett formák
meghúzzák önnön körvonalaik,
látómezejük ferde ég,
feszülnek rejtett izmaik.

Szabályos robajjal kelnek útra,
tájuk kisikló arcvonal -
keresztbe fordul a távoli
szintekre tagolt térhozam.

Néha az áttört holdas éjben
csillogó tavaknak látszanak,
máskor csíkokba merevülnek:
élükre állított házfalak.

Mint morajló szélben fürdő zsákok! -
ha melljük hajtánád fejed,
szünet nélküli árapályuk
már téged sem lepne meg.

A vér derengő látomása
bennük ágyat még nem vetett.
Formák mindenütt. Felragyognak,
mint a csillagokkal átütött egek.

Ólomkatonák

A porba vont léptek köré
rangot vetnek a részletek,
a nyomukba szegődő árnyak
homokba bújtatott hadjelek.

Fejüket felütő kaktuszok közt
a súlyos menetszlopok,
ólomkatonákká préselt
megdöntött testű harcosok,

ahogy átvonulnak rajtunk
a parázsló évszakok felett,
lelkünk falára tetoválják
a lekottázható lépteket.

Égszínkéék vontatókörük fent
befogják lassan a szavak,
s ha kitárják arcuk a fénynek,
már nem ők, csak annak látszanak...

A szemmetszetben az ég a mérték,
hordozzuk létük templomát,
míg felbuknak, mint a tükrös percek,
s nem látni mást, csak az út porát.

TÜKRÖZÉS

Nagyítás

Földi életük láttamoztatott,
elengedik a puha buborékokat.
Nem lemondás ez:
valami harcra képtelen állapot.

Nincs vég és nincsen visszavárás két pont
között. Hazátlanul hosszú még a reggel.
Testük légburka kirajzolva
néhány fénybe mártott szeggel,
elfolynak köztük az örökös tavak...
Már árnyaltanul messze vannak,
hajlékonyan az ovális fényben
a színes törésvonalak...

A mögöttük levőt nem tudhatod,
ahogy gazdátlan érzések találkozását
lengő folyamtetők felett,
vagy városok köpartjai láttán.

Íme, csak a nagyítás maradt. S az idő,
mely újból magával hozott valamit,
ami tetőtől talpig megszokott.
Bár nincsen rá szavad.

A távolodó

(R. M. Rilke)

A lomhán terülő testből nem vitt
magával semmit, mikor elhagyta a
nyelvüket öltő álnok vashegyekkel
borított kemény felületeket.

A lazán összekapcsolt városok
felett a léckerítések mintha
önálló életre keltek volna,
ahogy széthullottak a térbeli keretek.

Távolodóban s esendően immár,
akár a fák fény felé hajló homlokán
a színesre morzsolt őszi por,
akár egy üressé oldott mondat,
nem tudva már a jelent, a jövőt, a múltat,

az idő artériáiban kering
(benn álmok langyos esője virraszt
öröktől fogva lezárt szemmel)
a vér kötéseiben utolszor lapoz a nyár
és elfolyik a fákon kucorgó levelekkel...

Tükrözés

Porszemek partján pihen. Most
annyi csak. Ha mozdul,
egyetlen ablakkeretbe zárva
maradnak el az alvó csigaházak.

Zápor fogadja. Karjába zárja.
Már látni amott a földeket.
Fölöttük száll. Sóhajnyi semmi, lendület,
s a szélkorbács hátán máris a búza
pattanó kalászában terem s hívó
jelekkel önti el a szántást.
Így terem.
Amúgy a rétegek teljességében szundító.
S mégis a felszín kicserzett falán
ki-kicsap mindig. Mint a só. Megfejtethetlen.
Így ragyog.

Nincs pillantásom, amit ráadhatnék.
Lassan körülállja borba mért szemem.
Az ablakkeret távolában vonuló
minden madárral így veszítem el,
mert nem lehet soha oly közel,
hogy vissza ne tükröznék az ég
az ólomszürke madarak nyomán
az írógép szárnyas mezején.

A LÉT BŐRE ALATT

(Amikor tört emel az alkony...)

Amikor tört emel az alkony,
hogyan leszúrja vele a város fényeit,
a jósgömb belsejébe bújok,
és kihallgatom a mágus lépteit,

ahogy sötét, suhogó palástban
vonul a paloták öblös termein,
az áldozati szertartásba fognak
a természeti népek ezrei.

A füst az égnek lendül
a város főtere fölött,
tüzek cikáznak, máglyák,
és mágikus, mágikus körök.

Már ajándékokat hoznak,
már mindenütt ők vannak jelen,
már szembogaramba gyűlnek,
és forognak, táncolnak velem.

Már nincsen hova bújnom. A dobok
ütemére felszikkadt a sötét.
Most felém közelednek sorra,
kézzel érintve házam küszöbét.

Az a felt

Törékeny volt,
mint egy földből kifordított lelet,
igen, olyan volt,
mint egy lőrésbe szorított lehelet.

Mondják,
tenyerébe temetve arcát
napitta tükröket kutatott
a lakatlan hétköznapiak alján,
mondják,
és furcsállva vállukat vonják
a házakba tömörülő emberek.

Talán tengert érzett, esőt,
a bolyongás folyosóin át,
talán a test emlékeire gondolt,
amikor átsugárzott az éjszakán
és elérhetetlen lett. Mint egy külön
világ fölé eregetett ég.
Ha megérinti az idő néha,
már csak bennem lélegzik. Mint egy rét.
Csak a pásztorok tartják számon
nyíló tenyere virágoskertjeit.
Engem terhel a felelősség,
ha megölik suta mozdulatait.
Ha valaki mégis rá akarna nyitni,
nem lelné benne örömet.
Csak az a folt közös bennünk,
mely megmagyarázhatatlan: sötét.

Adalék egy nem(?)létformájához

A redőnyös homlok mögött olykor
átfut valami. Villan.
Rés, homályba hurcolt szavakkal.
Ha valaki ilyenkor nyitja ki rá
a szemét a foszforos fényben,
azzal még nincs baj, épp csak
tudomásul veszi, mint aki nem
szid, de nem is magasztal.
De ha elhallgatásai burkához
lopakodik a leshely,
olyankor nagyon óvatos lesz,
simogatása már-már langymeleg,
szinte restell...
Meztelenségbe hátrál.
Általában:
lét lehel vékony ruhát rá,
szavai kanócat visszanyeli,
s amikor vetkezik mindig
lecsavarja a lámpát.

Bekötött szemmel

Bekötött szemmel tanult meg járni,
bekötött szemmel a szavak javára.
Szürke és fekete vonalak között
az utca süket zajával várta.

Az utca süket zajával áradt,
beszélni hamar megtanult,
mohón ivott be minden hangot,
ami a sivár kőkockákra hullt.

Így, utazva mindig, arra gondolt,
valakinek tán vidéke ez,
s vágya csak egy volt: bérbe venni
rossz szemével a színeket.

Bérbe venni mindent, ami -
úgy tetszett - színekkel ragyog.
És sokáig nem sejtette, hidd el,
hogy a kötés alatt a szeme én vagyok.

A varázsló

Az enyéim a testet öltő nappal
együtt nyugatra mentek.
Nem érdekelt a saját életem.
Most itt élek félig elsáncolva
az időben, a nagy folyók mellett.
Ülök ölbe tett kézzel közöttük,
értük, ellen.

Süketek és némák, vakok és
telepesek érnek el néha hozzám,
szavakat mondanak aszály és e-
sők idején, mind sírva nevet,
olykor megfogják a kezem, fákat
döntenek, de nem értik láncaimat.

Csak arcuk ránca a régi,
csak ruhájuk szabása új,
ellenségüknek vélnek,
mégis mind engem tanul.

Ülök,
és várom, hogy beforrtjanak a
sebek a létbe zárt önzés
totemoszlopán.

A lét bőre alatt

Tudod, mióta a lét bőre alatt
élek, sokan járnak el hozzám,
töprengő, szomorú szemű lények,
némák, akár e ház, a házam.

Mesélnék róluk, de valójában
én sem ismerem őket, bár gya-
korta az asztalomnál ülnek,
és éjfélig iszogatunk. Ha azt
mondom fehér, soha nem mondják
fekete, félve jönnek be, pedig
tudják, hogy rájuk várok, ha
valamelyiket megszólítanám,
nem szidna meg, csak fogná ma-
gát és visszamenne elesett,
törékeny csontú asszonyához.
Ha meg más időből érkezik a
vendég, elég egy intés, egy jel,
kerülnek minden látszatot,
ilyenkor nagyon tisztelem ő-
ket, hosszan utánuk bámulok,
ahogy eltűnik árnyékuk egy-
egy tárgy csukódó körvonalán...
Aztán csak így, mint most, egyna-
gam, egy intés, egy jel, meg egy-két
félszavam, s az asztalon néhány
ottmaradt, gazdátlan üres pohár.

A megkövült Buddha

Már 2500 éve, hogy csak várok.
Rosszul öltözött, hétköznapi holttestemet
a kövekkel hordták szét a gátról.
Így épült fel egy szürke város.
Körben a falak. Még most is
naponta megszólítanak.

A föld felett, a föld alatt,
mint egy megkövült akarat - fekszem.
Így lettem más és ugyanaz,
és lett ír a föld, és lett ír a nap.
És elmegyek.
Már nem érdekel a lent és fent.
Nem akarom tudni, ki arat,
ha arcom várossá emelt romjain
majd újból ekével szántanak.

Finom és erős

Ez egy finom és erős. De nincs
neve. Úgy értem: formája, színe,
fonákja, neme. Lehet üres és lezárt.
Lehet csak felém forduló helye.

Ha a szememmel bántom,
a homálya ragyog,
ha beszakítom rá a sötétet,
a fénye árad ki, ami halott.
Hiába húzom meg határait.
Part nem éri.
Hullámozó homok se mossa.
Ez egy finom és erős.
Már itt van. Mozog és nevet.
Nem él. De felkap és nevet.
Most ide elétek, úgy érzem,
örökre letesz.

Az ünnep

Gőzölgő tányér az ünnep.
Egy kancsó bor
fehér damasztabroszon,
még érintetlenül pihen.
Mellette kés, kenyér -
kettészelt, termékeny hallgatás.
Egy kétkarú gyertyatartó:
még fénytelen világ.

Aztán a légkör lesz
egyre meghatározóbb.
Az ünnepi asztal hőmér-
sékletéből egy kevés
már szemmel is látható.
Mintha meleget árasztó tollpíhek
töltenék be lassan a szobát.

Az ünnepet mindig mi gondoljuk el,
de csak a tárgyak élik a csodát.

Egy moldvai útról

Vida Gábornak

Most onnan jöttem,
ahol a nyelvek már elkeveredtek,
akár a zegzugos, mindennapos utcák.
Itt nehéz megtalálni bárkit,
a jövő, a múlt itt egymásra nyíló puszták.

Ahol a nyelvek már elkeveredtek,
valahol a hátszágban,
mindegy, hogy Grönlandon vagy Ázsiában,
nem lebeg semmi egyetlen eszmélésbe zártan.
Az oldottság itt a legnagyobb.

S a kocsmák is ugyanolyanok.
Kint mindent belep a márciusi hó.
Szemlére gyülekeznek az arcok.
A sör is fázik és másnapos. De jó.

Az arcok meg csak gyűlnek, gyűlnek,
bár elmarad a névsorolvasás,
isznak, fizetnek, fel-felállnak,
és néha csak bámulnak bután, akár a
katonák egy maguk kavarta katasztrófa után...

És innen már nem jutnak tovább.

A jósnő álma

Valaki hozzám bújdosott.
Azt hiszem, ő a Sátán.
Néha, éjszaka a csendje ébreszt,
valamit tart a kezében,
úgy látom, kard és mérleg.
Megméretés, vagy a kard által járvány.
Öreg vagyok. Tudom, hogy rám vár.

Sok éve már, hogy
szavaimból tornácot raktam,
amin átléphet a vendég
és elejtheti titkát, ha nem
zavarják a padló fölött
a poros keleti minták...

A tükör túlsó oldalán
fogadom sorra őket
(szavakra leső semleges népség)
hét szál gyertya ég,
átszínezem az éjszakát,
egy fekete könyvben lapozok -
szeretnek játszani a Bűnnel a gyávák;
kockát vetek, hogy lássák, s már
nem érti senki, csak Ő,
az Isten nevére néma
száműzött.

*Álom a nyomokban, mert
semmi sincs még készen,
míg sorsunkra várva állunk,
miközben
feltűnnek az első rések
jobb és bal kezünk felől,
a tűnődő tenger fövenyében...*

-&-

JÁNK KÁROLY

1967. december 21-én született Szatmárnémetiben.

1995-ben végzett a kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem magyar-néprajz szakán. Azóta szülővárosában él.

1992-ben elnyerte a Látó folyóirat nívódíját,

1995-ben a Romániai Írószövetség Debüt-díját.

1997-ben Móricz Zsigmond-ösztöndíjban részesült.

Eddig megjelent művei:

Álom a nyomokban. Versek (Mentor, Marosvásárhely 1994),

Másvilág. Versek (ugyanott, 1997),

Füst a dombról. Négy román költő (fordítások, JAK-Jelenkor, 1997).

(1998. novemberi adatok)